

ICOM CECA & UMAC Annual Conference 2014
Squaring the Circle? Research, Museum, Public | Alexandria, 9-14 October

Matkaraportti
Mari Jalkanen
Tampereen museopalvelut, kulttuurikasvatusyksikkö TAITE

Osallistuin CECAn ja UMACin yhteiseen konferenssiin Egyptissä Aleksandriassa. Konferenssin aiheena oli museokokoelmiin ja näyttelyihin liittyvän tieteellisen tiedon välittäminen erilaisille yleisöille. Aihe on tietysti CECAn jäseniä kiinnostava, ja myös UMAC eli yliopistomuseoiden komitealle tuttu, koska yliopistojen museot ovat lähellä uusinta tieteellistä tietoa, jota he näyttelyiden ja muun museotoiminnan avulla pyrkivät välittämään omille yleisöilleen.

Nostan tässä raportissa esiin muutamia yksittäisiä kiinnostavia puheenvuoroja sekä muutamia käsitteitä tai ajatuksia, jotka toistuivat useissa puheenvuoroissa. Koko ohjelma on raportin liitteenä. CECAn nettisivuilta löytyy paljon luettavaa, mm konferenssin yhteydessä julkaistu kirja [Best Practice 3](#) –kirja.

1. Pre-conference Workshop

CECAN käytäntönä on ollut järjestää ennen varsinaisen konferenssin alkua työpajoja, joissa hieman pienemmissä ryhmissä paneudutaan johonkin konferenssin teemaan sopivaan aiheeseen. Tällä kertaa Rijks Museumin Birte ten Hoopen veti työpajan ”*How to Translate Scientific Knowledge to the Public Without Dumbing Down?*” Birte vastaa museossaan koululaisille ja perheille suunnatusta ohjelmasta ja erilaisista museokäyntiä tukevista materiaaleista.

Birten mukaan jokaisen asiakkaille suunnatun tuotteen, kuten opastuksen tai tehtävävihkosen, lähtökohta on juuri kyseisen ryhmän kysymykset museolle, teoksille ja esineille. Mistä he ovat kiinnostuneita? Tätä asiaa tutkittiin eläytymällä vuoroin pikkulapseen, asiantuntijaan tai Maija Meikäläiseen ja mietittiin mitä he kysyisivät tietyn teoksen nähdessään.

Edelleen jokaisessa tuotteessa on vastattava ihmisen tarpeisiin. ”Perhe haluaa vapaapäivänään nauttia toistensa seurasta ja päättävät tehdä sen museossa, tiedon parissa”. Museon on siis vastattava ensisijaiseen tarpeeseen eli perheen haluun tehdä jotain yhdessä, toisiinsa keskittyen.

Mitä naapurisi/lapsesi/työkaverisi kysyisi tästä kuvasta? Vermeer, Johannes , Woman reading a letter

Yleisötyön, tutkijoiden ja näyttelysuunnittelun on yhdessä löydettävä keinot, jotka tukevat perheen yhdessäoloa ja samalla kertovat kustakin teoksesta, esineestä tai aiheesta olennaisen.

Asiakasprofilointi oli Birtenin mielestä myös hyödyllinen työkalu. Menetelmää on varmaan monissa suomalaisissa museoissakin kokeiltu ja ainakin erilaisissa koulutuksissa se on tullut vastaan. Tärkeää asiakasprofiloinnissa on todella miettiä ja kuvitella miten ihminen elää, liikkuu, harrastaa ja niin edelleen. Tällaisen eläytymisen seurauksena voi huomata monta tarvetta, joihin museon on vastattava alkaen tiedotuksesta ja markkinoinnista ja museoon saapumisesta itse toiminnan tai tuotteen sisältöön.

Kun museossa aletaan suunnitella esimerkiksi uutta näyttelyä tai toimintaa, suunnittelutyöhön pitää kerätä työryhmä. Birten kannusti kutsumaan suunnitteluun mukaan paitsi kohderyhmän edustajia, myös ennakkoluulottomasti eri alojen ammattilaisia. Moniäänisyys mahdollistaa juuri kehittymisen kannalta tärkeiden kysymysten esiin nousemisen. On tärkeää, että jokaisen projektin ja uuden aloitteen kohdalla esitetään jossain vaiheessa kysymys Miksi? Miksi tämä on tärkeää? Miksi kohderyhmämme pitäisi osallistua toimintaan/tulla näyttelyyn jne?

Suunnittelimme tai kehittelimme eteenpäin omia projektejamme työpajan aikana. Birten oli todella hyvä sparraaja ja keskustelukumppani. Hän uskalsi ja jaksoi kysyä ”Miksi?” saadakseen osallistujat ymmärtämään toimintansa yleisön näkökulmasta. Se ei selvästi ollut kaikille ihan helppoa, vaan koulumaisuus ja auktoriteetti estivät näkemästä osallistujien intressit.

Lopuksi Birten kehotti meitä miettimään omaa museotamme ja omia tavoitteitamme:

Keitä sinä haluaisit museokävijöiksi?

Keitä museon johto/rahoittaja tms. taho edellyttää tavoiteltavan?

Keitä kävijät todellisuudessa ovat?

2. Pomintoja puheenvuoroista

Suzan Kamel

Reach in to Reach Out! Strategies on the Way to an Inclusive Museum

Tässä puheenvuorossa keskeisintä oli ajatus moninaisuuden toteutumisesta museoissa kääntämällä katse omiin

kokoelmiin ja tutkimalla niitä uudesta näkökulmasta. Kun kokoelmaa ja sen esineitä tutkitaan monien eri identiteettien näkökulmasta, museon välittämä tarina ei näyttäytykään enää vain yhdenlaisena vaan sille löytyy rinnakkaisia ja risteäviä historioita.

Puheenvuoron kysymykset olivat samankaltaisia kuin meillä toteutetussa Moniääninen museo – projektissa tai vaikkapa museoalan teemapäivillä puhuneen Thomas Wallen esityksessä, jossa hän pohti osallistamisen ja inklusion todellisia vaikutuksia. Onko kyseessä niin kutsutun toisen voimauttaminen vai uudenlaisen Me-käsityksen rakentaminen. Puheenvuoron abstrakti löytyy [teemapäivien ohjelmasta](#). Näitä kolmea esimerkkiä yhdistää käsitys siitä, että moninaisuus voi toteuta museoiden henkilökunnan kouluttamisen avulla ja tietysti moninaisuuden huomioimisella henkilökuntaa valittaessa.

Keiko Kuroiwa

Collaborative Approach to Create Communicative Learning Environment

Keiko Kuroiwa esitteli aikaisempia tutkimustuloksiaan, joiden mukaan perheenjäsenet toimivat museokäynnillä usein yksin, vaikka tulisivat näyttelyyn yhdessä. Nyt tavoitteena oli kehittää menetelmiä, joiden avulla vuorovaikutusta syntyisi lasten, aikuisten ja näyttelyn välille. Projektin aikana rakennettiin toiminnallinen näyttely, jossa konkretisoitiin luonnontieteeseen liittyviä sisältöjä pelien, leikkien ja kosketeltavien mallien avulla. Kävijöitä seuraamalla ja haastatteleamalla huomattiin, että tavoite perheiden yhdessä tekemisestä saavutettiin. Lisäksi aikuiset kävijät kertoivat hyötynensä leikinomaisuudesta ja erilaisista välineistä. Niiden avulla he sekä ymmärsivät näyttelyn asiasisällön paremmin että nauttivat näyttelykäynnistä enemmän.

Emma Nardi

Cultural Mediation in Museums as Narrative Form

Emma Nardi pohti puheenvuorossaan taideteosten ja tekstin suhdetta. Hänen mukaansa kuviin usein liittyy jokin teksti, kuten myytti, uutinen, runo tai satu. Hänen mukaansa kaunokirjallisuudessa osataan hienosti luoda rakenne, jonka avulla lukija asennoituu lukemaansa ja ymmärtää lukemansa. Nardi kysyi, voisiko kirjallisuuden malleja käyttää, kun taideteoksia avataan yleisölle museoteksteissä tai opastuksilla. Yleisön olisi helpompi päästä kiinni sisältöön, kun he oppisivat lukemaan esimerkiksi opastuksella loogisesti toistuvaa rakennetta.

Kirjallisuudesta tuttu rakenne, jonka Nardi esitteli puheenvuorossaan:

Yksi ydinajatus

Idean laajentaminen (sivujuonet, tarina, tietoa.)

eksplisiittisiä vihjeitä

implisiittisiä vihjeitä (asia, jonka ymmärtämiseen tarvitaan enemmän tai vähemmän tietoa)

Colette Dufresne-Tassé

When does the Curator Mediation Become Thoroughly Effective

Tämä puheenvuoro käsitteli nimenomaan näyttelyn esittelevää seinätekstiä, alkutekstiä. Taustalla oli ajatus, että mielikuvituksen käyttö näyttelyvierailun aikana on tärkeää. Kun museovieras käyttää mielikuvitustaan, hän tutustuu esineisiin tarkemmin ja käy vierailunsa aikana pitempiä keskusteluja. Hyvä alkuteksti käynnistää tarinan, jonka museovieras rakentaa mielessään näkemästään ja kokemuksestaan. On hyvä merkki, jos kävijät kommentoivat tekstiä, koska sen on tarkoitus olla ajattelun alku.

Museoteksti:

- kertoo ajan ja paikan
- tarjoaa kontekstin näyttelylle
- teksti on sidosteista
- keskusteleva tyyli, joka herättää miten ja miksi kysymyksiä
- rento vai virallinen tyyli
- kuvaa yleisesti näyttelyä
- osoittaa näyttelyn tärkeyden ja merkityksen

Lyndell King

University Museums as Translators of Research

Minnesotan yliopistomuseoihin kuuluvan Weisman Art Museumin johtaja Lyndell King kuvasi museoväen ja tieteilijöiden välistä yhteistyötä. Hänen mukaansa yhteistyö vaatii paljon aikaa ja luottamuksen rakentamista. Joskus vertaisilleen tieteellistä tekstiä kirjoittavien on vaikea luovuttaa tekstiään museon käyttöön. Yhteistyön eteen pitää myös nähdä vaivaa, koska tiedekunnissa ei välttämättä ymmärretä näyttelyprosessia

Lyndell kertoi monta inspiroivaa esimerkkiä, siitä, miten löydetään monenlaisia tapoja puhua tieteestä, tutkimusmetodeista ja tutkimustuloksista opiskelijoille ja muulle yleisölle.

Esimerkiksi museo loi formaatin, jossa tutkijat saivat esitellä työtään 20 dialla, 20 sekuntia per dia = 6.40 mittaisia puheenvuoroja.

Marie-Clarté O'Neill

Best Practice

CECA on julkaissut kolme hyvien käytäntöjen kokoelmaa. Jäseniä kutsutaan muotoilemaan omat kokeilunsa ja käyttämänsä menetelmät tiettyyn muotoon. Osa menetelmistä saa Best Practice -palkinnon eli matkan vuotuiseseen konferenssiin ja puheenvuoron ohjelmassa. Ennen tämän vuoden palkittuja puheenvuoroja Marie-Clarté O'Neill kertoi Best Practice -formaatista tarkemmin.

Tässä lista asioista, joita menetelmää kuvatessa esimerkiksi pitää kertoa. On tärkeää, että jokaista kohtaa tarkastelleen kriittisesti ja perustellen.

- Toimintaympäristön valinta ja kuvaus
- Idean alkuperä (kenen idea tai muu lähde esim. kaupungin strategia, asiakaspalaute...)
- Kohdeyleisö
- Ennakkotutkimus
- Merkitys, tarkoitus, oikeutus, Miksi juuri tämä tehdään?
- Tavoitteet
- Yhteistyö ja sen tavoitteet, miksi juuri nämä tahot muaan?
- Sisältö
- Keinot
- Sisällön, keinojen ja yleisön kohtaaminen eli itse menetelmä
- Toteutus ja sen arviointi

Stefan Bresky

Early Childhood Education in Museums (Best Practice)

Yliopiston ja museon yhteinen hanke, jossa tutkittiin lasten kohtaamista museoesineiden kanssa. Projektia varten rakennettiin kosketeltavia ja leikittäviä malleja, jotka liittyivät näyttelyyn

Suunnittelun aluksi mietittiin, mitkä asiat yhdistävät lapsia ja museoita. Aiheista lapsia tiedettiin kiinnostavan esimerkiksi dinosaurukset, avaruus, ritarit. Museo käsitteli näistä aiheista ritareita, joten se valittiin tämän projektin museokierrosten aiheeksi.

Toinen asia, joka yhdistää museoita ja lapsia on keräily. Monilla lapsilla on jo omia kokoelmia ja keräily on heille tuttua.

Projektin aikana suunniteltiin lapsille oma kierros museoon. Opastuksia videoitiin ja niitä analysoitiin tarkasti opiskelijavoimin. Samalla päivähoiton henkilökunnalle järjestettiin koulutuksia. Tämä malli oli mielestäni kiinnostava ja mielelläni toteuttaisin vastaavan yhteistyön paikallisen yliopiston kanssa. Videokuvaa analysoimalla opastustilanteesta voi saada irti valtavasti tietoa.

Ernesta Todisco

Summer Camp for Children (Best Practice)

Monet museot järjestävät lapsille leirejä koulujen loma-aikoina. Näiden leirien erityisyytenä oli lopputulos, lasten oma museo. Leiripäivien aikana lapset paitsi tutustuivat museoon, he tekivät taidetta, josta rakensivat oman museon teksteineen, opastuksineen. Tähän museoon tulivat vanhemmat ja muu perhe tutustumaan viimeisenä leiripäivänä.

Marie Bourke

New Trends on Museum Education

Marie Bourke on Irlannin kansallisgallerian museopedagogisen osaston johtaja. Hän kuvasi puheenvuorossaan ihmisten halua osallistua ja vaikuttaa. Hänen mukaansa näyttelykäynnin on vastattava ihmisten tarpeeseen päästä yhteyteen sisäisen luovuutensa kanssa. Ihmiset haluavat tehdä jotain museossa ja ottaa jotain mukaansa.

Bourke kannusti kuuntelemaan ihmisiä ja varsinkin lapsia. ”Jos kuuntelet yleisöä, et tee asioita jatkuvasti samalla tavalla”.

Museossa olisi hyvä päästä siihen, että museon ”välittäjinä” toimii myös nuoria. Viesti voi kulkea nuorelta nuorelle, vaikka he käyttäisivätkin museon mielestä ”väärää kieltä”.

Yhteenveto

Keskeisin viesti konferenssissa oli se, että museo tarvitsee ”kääntäjiä” (translators) tutkimustiedon ja yleisön välille. Tärkeitä kysymyksiä ovat mm. kenelle käännetään? Millaisia kysymyksiä eri ryhmillä on? Millaisia tarpeita eri ryhmillä on? Ketkä toimivat kääntäjinä? Voiko museoammattilaisten lisäksi tähän työhön kutsua ennakkoluulottomasti sekä kohderyhmään kuuluvia että eri alojen asiantuntijoita? Mikä on se tieto tai viesti, jonka museo ehdottomasti haluaa välittää?

